

Айріс Мердок

Британська письменниця і філософ, Лауреат
Букерівської премії.

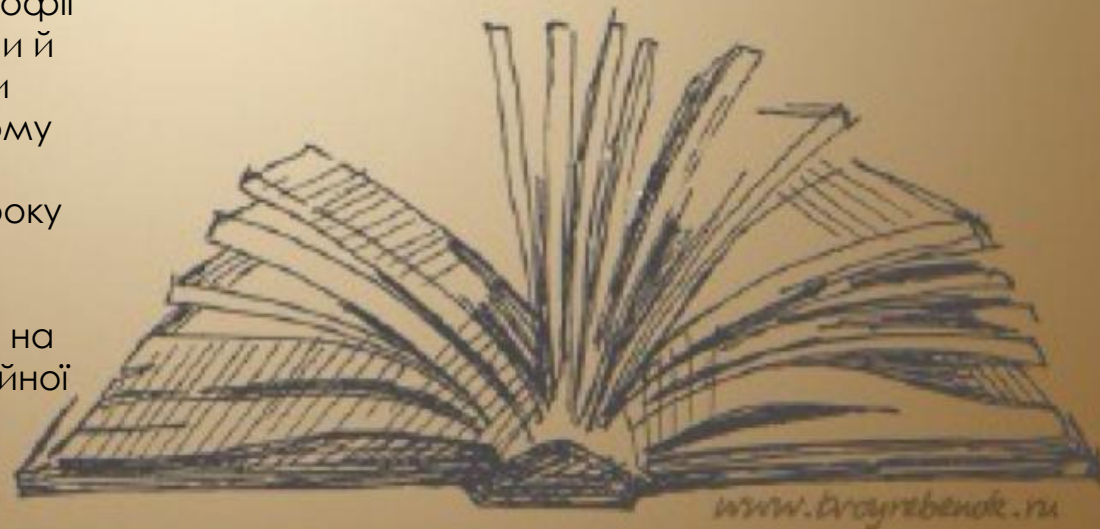
Народилася Айріс Мердок 15 липня 1919 року в Дубліні (Ірландія). Батько її — шотландець, відставний офіцер британської армії, — служив у Міністерстві охорони здоров'я. Мати — з родини ірландських маломаетних дворян — талановита співачка. Айріс була єдиною і любою дитиною в сім'ї, доброю, співчутливою, дещо серем'язливою, але із сильним характером.

- Разом із родиною вона рано покинула Ірландію та оселилася в Лондоні. Здобула гарну освіту, спершу в сім'ї під керівництвом батька, котрого згадувала з незмінною вдячністю, а згодом — в одній із лондонських шкіл, у престижному коледжі в передмісті Брістоля. За роки навчання проявила себе однією з найкращих учениць: непогано грала в хокей, цікавилася живописом, мала неабиякі лінгвістичні здібності. Один із її однокурсників згадував, що майже всі молоді люди на їхньому курсі були закохані в неї, оскільки Айріс була надзвичайно яскравою особистістю, успадкувала від матері чудовий голос, мала аристократичну зовнішність.

- У 1942 році А. Мердок з відзнакою закінчила Оксфордський університет, де вивчала класичну філологію. У роки Другої світової війни працювала в штаб-квартирі державної громадянської служби. На ці ж роки припало знайомство з Ж. П. Сартром, що посприяло поглибленню її захоплення екзистенціалізмом.

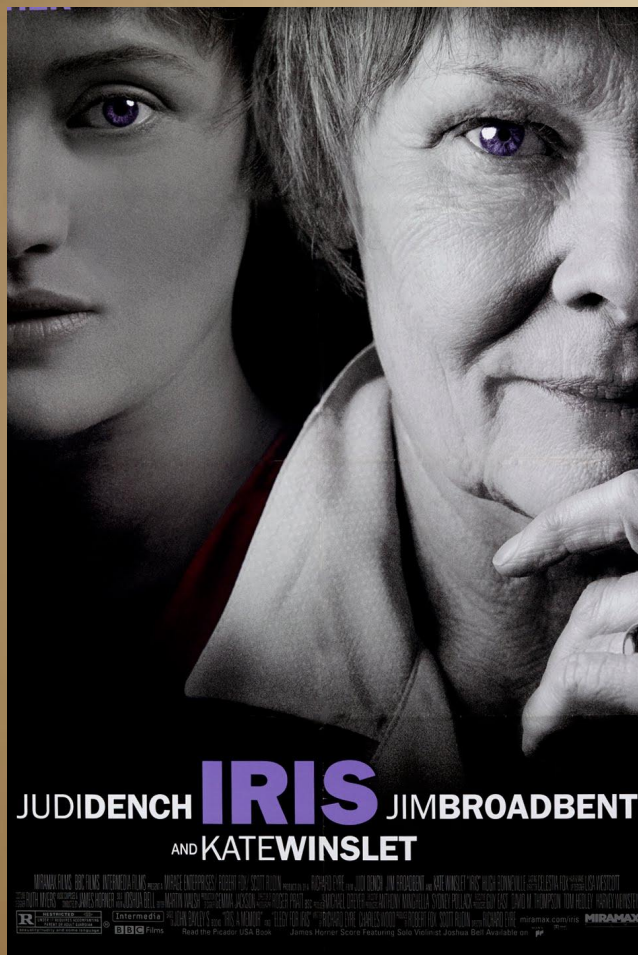
- Після закінчення війни майбутня письменниця вступила до Кембриджського університету для більш глибокого вивчення філософії, там же захистила й дисертацію. Як філософ вона пройшла складний шлях еволюції від захоплення ідеями екзистенціалізму (праця «Сартр: романтичний раціоналіст», 1953) та лінгвістичної філософії Л. Вітгенштайна до сприйняття й осмислення філософії Платона з її триєдністю краси, істини й добра («Вищість добра над іншими поняттями» 1967; «Вогонь і сонце: Чому Платон вигнав митців», 1975; «Два платонічних діалоги», 1986). З 1948 року романістка певний час викладала філософію в Оксфордському університеті, який з цього моменту і на довгі роки став основою її професійної і літературної діяльності.

- Останні роки життя письменниці були затьмарені страшною недугою — хворобою Альцгеймера. Джон Бейлі прийняв цю трагедію спокійно і гідно. У відносинах між подружжям майже нічого не змінилося: Бейлі, як і раніше, бачив перед собою добру, ніжну, сповнену гумору жінку, якою Айріс була до хвороби. Поряд з ним до останніх днів свого життя вона відчувала себе в повній безпеці. Протягом п'яти років видатна англійська романістка лежала в ліжку і дивилася дитячі мультфільми. Померла А. Мердок 8 лютого 1999 року, не доживши кількох місяців до свого 80-річчя.

Про життя письменниці в 2001 році був знятий фільм «Айріс», де роль Айріс виконали Кейт Вінслет і Джуді Денч. Обидві актриси за свої ролі були номіновані на здобуття премії «Оскар»

Своєрідність творчої майстерності А. Мердок:

- сконцентрованість на складних і суперечливих характерах, долі персонажів;
- поділ персонажів на добрих, людських та злих, демонічних;
- негативність персонажів: егоїзм, відчуженість і виключна нездатність розуміти один одного;
- постановка філософських питань;
- дослідження моральних проблем і загальнолюдських цінностей;
- парадоксальність творів;
- увага до рис екзистенціалізму;
- набуття місцем дії символічності і багатозначності;
- тяжіння до метафоричності;
- наявність у творах емоційного запалу, глибокого психологізму, тонкої іронії.

«Чорний принц» — один з найвідоміших творів письменниці, який явив собою стилізацію під рукопис одного із персонажів — письменника Бредлі Пірсона. Рукопис надруковано після його смерті видавцем, другом Локієм. Центральна тема — любов і мистецтво: їх взаємовідношення і відповідність загальним принципам життя.

- Головні герої — два старих товариші Арнольд Баффін і Бредлі Пірсон. Баффін, успішний письменник, щорічно видавав по книзі, які відповідали запитам та інтересам широкого читацького загалу. Він сам відверто і чітко охарактеризував свою письменницьку діяльність так: «У мене немає музи. Це й значить бути професійним письменником». Свого часу, коли Баффін ще працював у школі вчителем англійської літератури і мріяв стати письменником, Пірсон знайшов для нього видавця і опублікував хвалебну рецензію на його перший роман. З видання цього роману до Арнольда прийшли слава й матеріальне благополуччя. Головне завдання, яке він поставив перед собою, — регулярно, до визначеного строку постачати роман за романом, залишивши високе мистецтво. Отже, це ремісник, який паразитував на мистецтві.
- Бредлі Пірсон — справжній художник, відданий мистецтву, який не мислив його без музи і музи без правди, а музу і правду — без творчої праці, спрямованої на поліпшення твору мистецтва. Смысл своїх творчих шукань герой вбачав у тому, щоб передати неповторність людського індивідууму, віднайти і утвердити високі принципи. Можливо, тому в свої 58 років він опублікував лише три книжки: перший роман, коли йому було двадцять п'ять років, ще один — уже за сорок і невеличку книжку «Етюди». Це — «мученик пера», жертва суспільної моралі. Однак, він вірив у себе, у своє покликання і чекав на прихід музи.

